

Preek over Mattheus 27,11-26 (Lijdenstijd): Jezus op tweetal! Onze keuzes tonen wat leeft in ons hart!

Voorzang: Psalm 43, 1. 3 en 4

Votum en Groet

Zingen: Gezang 254 (ELB; als amenlied na de groet)

Gebed om ontferming

Zingen: Gezang 304 (ELB)

Leefregels

Zingen: Gezang 7, 4

Gebed bij de opening van het Woord

Zingen: Kinderlied 80 (Wij danken U, Halleluja)

Schriftlezing: Jesaja 50,4-9 en Mattheus 27,11-26

Zingen: Gezang 177, 1. 2. 3 en 7

Verkondiging

Zingen: Gezang 146 (A.F. Troost, Zingende gezegend; mel. Gezang 192)

Allen

O lam dat lijdt en duldt en draagt
de straf die ons de vrede brengt,
tot bloedens toe gestriemd, geplaagd –
geen rechter die U vrijspraak schenkt.

Vrouwen

De hele wereld klaagt U aan,
Gij zwijgt, Gij spreekt geen wederwoord,
geboeid komt Gij naast mensen staan
die schuldig zijn aan broedermoord.

Mannen

'Verdwijnen moet die zachte stem,
laat vrij de man die bloed vergiet,
maar kruisig, kruisig, kruisig Hem!
Wij gunnen Hem de vrijheid niet!'

Vrouwen

O Zoon des Vader, Bar-Abbas,
o lam volkomen gaaf en goed,
o arts die onze wond genas,
vergiet Gij nu uw eigen bloed?

Mannen

Gij die geen kwaad met kwaad vergeldt,
Gij strijd met recht een goede strijd;
geen domme kracht, geen bruto geweld,
uw Geest alleen, die wint het pleit!

Allen

O Heer, wij kiezen niet voor U,
maar Gij, die ons de vrede brengt,
Gij kiest voor ons, kiest hier en nu,
o rechter die ons vrijspraak schenkt.

Dankzegging en voorbeden

Collecte

Zingen: Psalm 22, 11

Zegen

Gemeente van onze Heer Jezus Christus! Luisteraar!
We worden vanmorgen opgeroepen een keus te maken.
Ja, ik weet het.
Het is wel wat veel allemaal.
Je wordt voor de gekste dingen om een keus gevraagd.

Bel naar 09 en nog wat.
Of sms naar dat of dat nummer.
En breng je stem uit voor Idols of X-factor.
Voor Dancing on Ice of Dancing with the Stars.
Je kunt het zo gek niet bedenken.
Voor het liedje dat gezongen moet worden op het Eurovisiesongfestival.
Er is altijd wel wat te stemmen voor één of andere onbenulligheid.

Nou ja, soms gaat het natuurlijk wel degelijk ergens om.
Kamerverkiezingen of Statenverkiezingen.
Wie zullen voor de volgende vier jaar de politieke koers bepalen?
Dat is wel belangrijk natuurlijk.
En als gemeente hebben we de laatste maanden ook al een paar keer moeten kiezen.
Voor nieuwe ambtsdragers – ouderlingen, jeugdouderlingen, diakenen.
Dat zijn keuzes die er op aan komen.

Nou, de keus van vanmorgen lijkt nog het meest op de laatste keus.
Er staan twee mannen op tweetal: Jezus en Barabbas.
Jezus, die de messias wordt genoemd.
En Barabbas, die een moordenaar is, zoals de andere evangelisten vertellen.

En om het nog wat scherper te maken.
In mijn Griekse uitgave van het NT krijgt Barabbas de voornaam Jezus.
Het staat tussen haakjes.
Maar er zijn nogal wat oude handschriften van het evangelie van Mattheus, die deze naam hebben.
Daar wordt de tegenstelling nog merkwaardiger van. **1**
Vooral als je ook nog betekent dat Bar Abbas betekent: zoon van de vader.
De keus gaat dus tussen twee mannen, die allebei Jezus heten. **2**
Jezus, die de messias wordt genoemd.
En die zichzelf de Zoon van de Vader in de hemel noemt!
En Jezus, die Bar Abbas – zoon van de vader – heet.

Maar is dit dan zo'n moeilijke keus?
Ligt het niet voor de hand wie het moet worden?
Stel dat dit een tweetal was waaruit we als gemeente een ouderling moesten kiezen?
Zou er dan één onder ons zijn, die Jezus Bar Abbas koos?
Dan hoefden we toch niet eens te stemmen?
Dan werd Jezus het toch met vlag en wimpel? **3**

Als kind heb ik me er altijd over verbaasd dat het volk destijds voor Bar Abbas koos.
Dat kon ik echt niet begrijpen.
Dat ze die lieve Jezus zomaar aan de kant schoven.
Ja, dat ze Hem aan het kruis schreeuwden.
Wat bezielde die mensen toch?
Liever een moordenaar vrijlaten dan Jezus!
Dan ben je toch werkelijk blind!

Maar, lieve mensen, de vraag is wat wij op dat moment gekozen zouden hebben.
Of wij werkelijk tot een andere keuze gekomen waren.
Ik nodig u uit in gedachten mee te gaan naar Jeruzalem. **4**
In de vroege morgen van de dag van Jezus' kruisdood wordt hij bij Pilatus gebracht.
Die nacht is Hij gevangen genomen.
Judas heeft de mannen van het Sanhedrin ingelicht waar ze Jezus konden vinden.
Die hebben Pilatus ingeseind een troep soldaten mee te sturen.
Het gaat immers om iemand, die een greep zal doen naar de troon van David?
Hij beweert toch Davids zoon te zijn?
Dat kan de Romein niet laten geworden.
Hier moet met militaire macht worden ingegrepen.

Dan wordt Jezus eerst verhoord door het Sanhedrin o.l.v. Kajafas.

Na een moeizaam proces concluderen zij dat Jezus een godslasteraar is.
Want Hij beweert de Zoon van God te zijn.
Maar ja, daar kun je bij de Romeinse stadhouder niet mee aankomen.
Dus beschuldigen ze Jezus bij hém van hoogverraad.
Pilatus, deze Jezus is een gevaar voor de keizer in Rome.
Leg Hem alstublieft afdoende het zwijgen op.

Dát is merkwaardig!
Joodse leiders, die opkomen voor de rechten van de keizer in Rome.
Slachtoffers van bezetting komen op voor de macht van de bezetter.
Pilatus, dat moet u niet pikken, hoor!
Laat deze rebel van het toneel verdwijnen.
Héél merkwaardig!

Maar Pilatus heeft hier geen goed gevoel bij.
Is die Jezus echt wel een rebel?
Natuurlijk heeft de officier van het arrestatieteam hem al verslag gedaan.
Dat het vermeende groepje rebellen over maar twee zwaarden beschikte.
Dat één van hen met zijn zwaard wat om zich heen geslagen had.
Met als gevolg één licht gewonde – één van de knechten van de hogepriester.
Maar dat de leider van het groepje bevolen had hiermee te stoppen.
Dat Hij zich zelf zonder verzet had laten gevangen nemen.
Dat de rest van het groepje toen maakte dat ze wegwamen.

En dát moet een rebellenleider heten!
Dat moet een gevaar voor de keizer in Rome betekenen!
Dat maken de Joodse leiders Pilatus niet wijs.
Het hele proces maakt duidelijk dat Pilatus overtuigd is en blijft van Jezus' onschuld.
Dat Hij niet de opstandeling is, waarvoor Hij wordt uitgemaakt.
Maar wat zijn ze er op gebeten dat hij die Jezus van Nazareth vonnist.

Wat ligt er dan meer voor de hand dat Pilatus het recht laat zegevieren.
Hij gelooft dat Jezus onschuldig is.
Dus hij spreekt Jezus vrij.
Daar staat het Romeinse gezag toch voor?
Het Romeinse recht was toch wereldberoemd?
Pilatus, laat zien wat recht is en spreek Jezus vrij!

Maar Pilatus schippert.
Pilatus kiest de weg van de diplomatie.
Zo doen we dat in onze wereld.
We laten in Darfur een volkerenmoord plaats vinden.
We laten in Zimbabwe een brute dictator zijn tegenstanders het ziekenhuis in slaan.
We laten in talloze landen de mensenrechten schenden.
Lang leve de diplomatie!

Pilatus kiest de weg van de diplomatie.
Hij wil geen onschuldige veroordelen.
Maar hij wil ook niet de leiders van het Joodse volk tegen zich in het harnas jagen.
En bovendien wil hij het Joodse volk te vriend houden.
Zijn reputatie is al niet te best.
Onlangs heeft hij nog represaillemaatregelen genomen, waarbij bloed vloeide.
Nee, hij moet nu kalm aan doen.
Het volk en de leiders niet tegen de haren instrijken.

Maar wacht eens even.
Kan hij geen deal sluiten?
Over enkele dagen vieren de Joden het Pesach.
Het feest van de bevrijding uit Egypte.
Dat was altijd een gelegenheid om een gevangene gratie te verlenen.

Nou zaten er verschillende vast, die voor kruisiging in aanmerking kwamen.
Waaronder ene Bar Abbas.

Ja, Bar Abbas!

Wie is hij eigenlijk?

Een moordenaar, zegt Marcus in zijn evangelie.

Pilatus zou hebben gezegd: Een terrorist!

Iemand die zich verzette tegen het Romeinse gezag.

En die er niet voor terugdeinsde om daarvoor mensen te doden als het moest.

Veel Joden zeiden: Een vrijheidsheld!

Iemand die zijn nek uitsteekt om het Joodse volk van de bezetters af te helpen.

Ja, het is maar net aan welke je kant staat.

De zelfmoordterroristen in Israël of Irak zijn voor de één moordenaars.

Maar voor de ander zijn het helden, de martelaars van het verzet.

Pilatus denkt slim te zijn.

De despoot Pilatus gaat nota bene op de democratische toer.

Hij laat de leiders en het volk kiezen.

Jezus, die de messias wordt genoemd, op tweetal met Jezus, Bar Abbas, de terrorist.

De keus moet volgens hem niet moeilijk zijn.

Dat wordt Jezus, natuurlijk!

Nog geen week geleden is Hij enthousiast bejubeld door heel Jeruzalem.

Natuurlijk heeft Pilatus dat óók meegekregen.

Ze zien Hem als hun messias, hun troonpretendent.

Nou, van Pilatus mag Hij.

Daar zal de keizer weinig last mee krijgen.

Liever Hem, dan die terrorist Bar Abbas.

Dus, mensen, wie wordt het deze keer: Jezus of Bar Abbas?

Op dat moment wordt het proces even onderbroken.

Pilatus krijgt een briefje in zijn hand gestopt.

Een boodschap van zijn vrouw.

Pilatus leest het snel.

Laat je niet in met deze rechtvaardige.

Ik heb vannacht vreselijk van Hem gedroomd!

Een droom!

Die komt van de goden, gelooft de heiden Pilatus.

Een droom!

Dat is een boodschap van God, gelooft Mattheus.

Jozef, de vader van Jezus, heeft tweemaal een droom gehad.

De Wijzen uit het Oosten kregen een droom om niet naar Herodes terug te keren.

God betuigt nu in een droom de onschuld van Jezus.

Het is een kort intermezzo.

Maar het lijkt bepalend voor de verdere gang van zaken.

Deze pauze hebben de leiders gebruikt om het volk op hun lijn te krijgen.

Je hoeft niet te raden met welke argumenten.

Een verslagje van de gang van zaken rond de arrestatie van Jezus is afdoende.

Denken jullie werkelijk dat je wat van deze Jezus te verwachten hebt?

Hij liet zich zomaar gevangen nemen.

Zonder enig verzet – de slappeling!

Dat is toch zeker niet de messias, zoals jullie die in gedachten hadden?

Mensen, jullie zijn achter een schijnmessias aangelopen.

Hij is een fake – meer niet.

Als Pilatus zich weer met zijn rechtszaak bezig gaat houden, is de teerling geworpen.

Hebben jullie al een beslissing genomen?

Wie van de twee wordt het?

En het volk roept vol overtuiging: *Bar Abbas!*

Daar heeft Pilatus niet op gerekend.
Pilatus' diplomatie heeft jammerlijk gefaald.
Nu kan hij natuurlijk niet meer zeggen dat hij Jezus alsnog vrijlaat.
Hij had gegokt op het enthousiasme van de massa voor Jezus van Nazareth.
Hij heeft mis gegokt.

Hij doet nog één poging.
Hij is bereid om zelfs twee arrestanten los te laten.
Wat moet ik dan met Jezus, die messias wordt genoemd?

Dát is zout in de wond!
Jezus, die messias wordt genoemd.
Zo'n messias hoeft het volk niet!
Ze zijn diep, diep teleurgesteld!
Wat hebben ze zich op Hem verkeken.
Zie Hem daar staan.
Als een lam dat z'n mond niet open doet.
Moet dát hun messias zijn?
Moet dát hun koning voorstellen?
Die schertsfiguur, zonder enig vertoon van macht?
Ze voelen zich beledigd en voor spot gezet.
Hij had zoveel verwachtingen bij hen opgeroepen.
En wat komt daar van terecht?
Ze kunnen zich wel voor de kop slaan dat ze Hem zo hadden bejubeld.
En woedend schreeuwen ze: *Aan het kruis met Hem!*

Pilatus is nu gevangene geworden van zijn eigen beleid.
Hij kan niet anders meer dan het volk zijn zin geven.
Herkent u dat?
Zo gaat dat vaak.
Van het één komt het ander.
Schuld stapelt zich op schuld.
Er is geen weg meer terug zonder gezichtsverlies.

Pilatus doet nog een poging.
Demonstratief wast hij zijn handen.
Ík heb dit vonnis niet gewild!
Het is volledig júllie keus!

Hypocriet!
Hij had een onschuldig man vrij moeten laten.
Er was geen spoortje van een bewijs.
Er was geen sprake van enige wetsovertreding.
Hij had moeten zeggen: *Ik verklaar deze zaak onontvankelijk!*
Volgende zaak!
Maar met open ogen veroordeelt hij een onschuldige ter dood.
En probeert zijn verantwoordelijkheid af te schuiven.

Zo zitten we in elkaar.
Pilatus.
De Joodse leiders.
Het Joodse volk.
Wij.
We schuiven onze verantwoordelijkheid af.
Iedereen krijgt de schuld van de puinhoop die we zien.
Van de keuzes die we maken.
Die we wel móeten maken.
We konden echt niet anders.
We werden er min of meer toe gedwongen.

De dingen liepen nu eenmaal zo.
We waren niet in de positie om iets anders te doen.
Wat had het geholpen als wij onze mond open hadden gedaan.
Wie luistert er nou naar ons?
Wij wisten gewoon niet beter.
We zijn ook maar slachtoffer van het systeem.
Je kunt nu eenmaal geen ijzer met handen breken.

Ondertussen maken we wel keuzes.
En die keuzes verraden wat er leeft in ons hart.
Wat bepaalt de keuzes die in de rechtszaak tegen Jezus worden gemaakt?
Eigenbelang.
Zelfbehoud.
Machtsspel.
De leiders zijn bang voor de aantasting van hun positie door Jezus.
Pilatus is bang voor zijn goede naam bij het volk en bij de keizer.
Het volk verwacht alleen maar heil van de man van actie en geweld.
Jezus is te soft.
Jezus laat over zich heen lopen.
Met Hem kom je niet ver in deze wereld.
Met Hem leg je subiet het loodje.
Bar Abbas is onze man!
Niet Jezus!
Niet de man die praat over liefde voor je vijanden.
Die aandringt op vergeving van hen die jou kwetsten.
Die uitnodigt de linkerwang toe te keren aan hem die jou op de rechterwang slaat.

Kiezen wij echt voor Hem?
Niet met woorden, maar met ons gedrag?
Door te doen als Hij?

Of kiezen we toch al te vaak voor ons zelf.
Voor de stijl van Bar Abbas.
Voor het opkomen voor ons zelf.
Desnoods met geweld.
Uit angst er anders bij in te schieten.
Beducht om de goede dingen van het leven mis te lopen.
Ons geluk en ons heil te verspelen.
Kiezen wij wel zo vanzelfsprekend voor Jezus en tegen Bar Abbas?

Jezus is slachtoffer geworden van een onontwarbaar kluwen van menselijke schuld.
Hij heeft geleden onder onrecht en menselijke zelfhandhaving.

Deze geschiedenis moet ons ootmoedig en bescheiden maken.
Wij kunnen niet net als Pilatus de schuld aan Israël geven voor de dood van Jezus.
We kunnen onze verantwoordelijkheid niet afschuiven.
Israël vertegenwoordigt hier ons.
Hun keus is onze keus.
Zo zijn de mensen.
Zo zijn wij – u, jij, ik.
We houden ons God van het lijf.
We kiezen ten diepste voor ons zelf en onze eigen weg om het heil te bewerken.
Er is een machtig werk van Gods genade nodig zal een mens werkelijk anders willen.

Maar dat is dan toch de blijde boodschap van deze geschiedenis.
Toen de mensen – toen wij God afwezen, wees God ons niét af.
Toen wij tegen Hem kozen, bleef Hij voor ons kiezen.
Onze ontrouw maakt Gods trouw niet ongedaan.
Jezus Christus aanvaardt onze verwerping.
Hij láát zich door het volk naar het kruis verwijzen.

Het kruis dat voor Bar Abbas bestemd was wordt zijn kruis.
Als Jezus wordt gebonden, komt de gebonden Bar Abbas vrij.
Als Jezus gevonnist wordt, ontvangt Bar Abbas gratie.
Als Jezus de dood ingaat, lacht Bar Abbas het leven weer toe.
De rechtvaardige wordt veroordeeld.
De goddeloze vrijgesproken.
U, jij en ik.
Om tot in eeuwigheid kinderen van de Vader te mogen heten.
Dit breekt mijn trots. Waar zou ik nog op bogen?
Ik lig in 't stof, maar God komt mij verhogen,
nu ik van vijand Gods en tegenstander
in vriend verander.
25-03-2007

AMEN.